

Kupiškėnų istoriją papildė du nauji leidiniai

SKAITYMO MALONUMAS

Kasmet birželio pabaigoje Kupiškio viešojoje bibliotekoje pristatomi nauji kraštotyros leidiniai apie Kupiškio kraštą. Ši tradicija nesulaužyta ir šiemet.

Birželio 28 dieną kupiškėnai vėl rinkosi į kultūros ir istorijos almanacho „Kupiškis 2021“ ir knygelės apie Kupreliškį „Mano vaikystės miestelis – Kupreliškis“, kurią parašė Aldona Mikulionienė, sutiktuves.

Banquolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

ALMANACHO APŽVALGA

Renginio vedėja Lina Matiukai- tė pirmiausia pakvietė Vidmantą Jankauską, almanacho „Kupiškis“ sumanytoją ir sudarytoją, papasakoti, ką skaitytojai šį kartą ras jo puslapiuose. Šiemet išleistas devynioliktas šio almanacho numeris.

V. Jankauskas pasidžiaugė vi- nis šio leidinio bendradarbiais. Daugiau papasakojo apie tuos straipsnių autorius, kurie negalėjo atvykti į almanacho pristatymą.

Buvo paminėtas istorikas Al- vydas Totoris, kuris gyvena Kal- varijoje, toliau nuo gimtojo Kupi- skio krašto, yra užsiėmęs tenyškio muziejaus reikalais, bet vis suranda laiko ir kupiškėniškai temai. Šį kartą rubrikai „Kaimų istorijos“ jis patei- kė straipsnį apie Girvalakių kaimą. Almanacho sudarytojas paminėjo ir kupiškėniška tema kartkartėmis parašančią Viliją Jurėnienę, kuri yra Kupiškio marti, kilusi iš Utenos.

„Džiaugiuosi Vida Žilinskiene. Ji beveik nuo pirmų almanacho numerių skelbia savo atsiminimus. Skaitytojus turėtų sudominti su- tautėnės Janinos Mačienės pateikti atsiminimai apie buvusį klasės draugą aktorį Algimantą Masiulį. Rūta Trimonienė publikuoja atsi- minimus apie prieš kelerius me- tus mirusį dailininką Joną Jagėlą. Rūta Janonienė parašė straipsnį apie architektą Lauryną Stuoką- Gucevičių „Laurų palivarkas ir Gucevičių bajorystės byla“.

Aš parašiau apie Adomynės bažnyčią, surinkęs iš archyvų in- formaciją, kaip kūrėsi ši parapija. Šių dienų bažnyčios istorijos nepa- liečiau. Taip pat almanache rasite mano straipsnių, skirtų Alizavos

Kupiškio viešojoje bibliotekoje vyko naujų kraštotyros leidinių sutiktuvės. Renginio vedėja bibliotekos darbuotoja Lina Matiukai- tė ir almanacho „Kupiškis 2021“ sudarytojas Vidmantas Jankauskas.

Straipsnį apie Mikalinos Glemžaitės jubiliejui skirtą renginių ciklą parašė Kupiškio etnografijos muziejaus direktorė Jūra Sigutė Jurėnienė.

Savo eiles, kurios publikuojamos ir almanache, skaitė mokytoja Eugenija Katuskienė. Autorės nuotraukos

kraštui, apie skapiškėną kunigą Mykolą Skorupskį. Apie poeto Kazio Binkio ir dvarininkaitės Pranės Adamonytės vestuves Noriūnų dvare visi yra girdėję, bet tų vestuvių fotografijų gal ir nematę. Radau šių poeto vestuvių nuotrauką ir įdėjau į almanachą. Paminėtas almanache ir kupiškėno fotografo Broniaus Dūdos šimtmetis. Jo nuotrauka puošia ir almanacho viršelį. Yra publikacija apie kraštiečių dailininkę Eglę Ridikaitę ir daug dar įdomios informacijos. Skaitykite ir viską su- žinosite“, – kalbėjo V. Jankauskas.

ALMANACHO DEBIUTANTĖ

Tradicinė rubrika „Metų rengi- nys“ šį kartą almanache skirta Mika-

linos Glemžaitės, etnografės, peda- gogės, kraštotyrininkės, 130-osioms gimimo metinėms paminėti skirtam renginių ciklui, kuris vyko Kupiškio etnografijos muziejuje. Apie tai pa- rašė šio muziejaus direktorė Jūra Sigutė Jurėnienė ir žurnalistė Virgini- ja Juškienė.

Apie šį renginių ciklą papasa- kojo J. S. Jurėnienė, almanacho au- torė debiutantė.

Pasak- jos, projektas buvo labai įdomus. Vyko daug renginių, skirtų įvairaus amžiaus žmonių grupėms. Tarp jų paminėtina Marijos Barei- kaitės, dailininkės savamokslės, pieštų kupiškėnų vestuvinių por- tretų paroda. Juos M. Glemžaitės prašymu ji nupiešė prieškarinio laikais Kaune, po kupiškėniškų vestuvių vaidinimo parodymo „Aušros“ gim- nazijos salėje. Tuos piešinius ekspo- zicijai muziejus buvo pasiskolinęs iš Panevėžio kraštotyros muziejaus.

Taip pat daug kam buvo nema- tyta knygų, medžiagos skiautinių, albumų paroda, kuriai tuos ekspo- natus yra padovanojusi Glemžų gi- minė. Apie M. Glemžaitės skiauti- nius yra parašyta mokslinė studija. Šis faktas liudija, kad tai ne šiaip skiautiniai, bet įdomus dalykas ir mokslininkams.

J. S. Jurėnienė paminėjo, kad per 70 mokinių dalyvavo tautinio kos- tiumo piešinių konkurse. Jiems rei- kėjo pateikti interpretaciją, kaip jie galėtų pritaikyti tautinio kostiumo elementus šiuolaikinėje aprangoje.

Nukelta į 8 p.

Muzikavo Kazimieras ir Povilas Puronai iš Skapiškio. Apie jų giminę almanache parašė dr. Aldona Vasiliauskienė.

Kupiškėnų istoriją papildė du nauji leidiniai

Dr. Aldona Vasiliauskienė papasakoja apie Skapiškio įdomybes ir pristatė savo straipsnį apie Puroną giminę. Bangolės Alekniečienės-Andrijauskės nuotraukos

Aldona Mikulionienė parąšė knygelę apie savo gimtąjį Kupreliškių.

Vienas almanacho autorių panevėžietis Laimutis Žalys didžiavoši, kad jo tėvas kilęs iš Puponių.

Istorikė Aušra Jonušytė prisiminė pirmą savo darbą, pernai mirusį Kupiškio etnografo muziejaus direktorių Algimantą Jasaitį.

Atkelta iš 7 p. SKAMBĖJO EILĖS

Almanache tebėra ir tradicinė rubrika „Lėvens balsai“, kur publikuojama kraštiečių poetų kūryba. Šį kartą spausdinamos Eugenijos Katauskienės eilės. Per renginį kalbėjusi jų autorė sakė, kad gamta, knyga ir pokalbiai su savimi stiprina dvasią. Vidinis džiaugsmas žadina norą kalbėti kitokiais žodžiais, norą eliuoti. „Dabar matau, kad žodžių, krintančių iš aukštybių, nedaug pagavau. Bet to, matyt, ir užteko mano minčiai. Visi einame keliu, kuris mums reikalingas. Gerbiu kiekvieną žmogų, žvėrelį, paukštelį. Todėl savo buvimu noriu nieko neįžeisti, savęs neiškelti prieš visus“, – kalbėjo E. Katauskienė ir perskaitė keletą savo kūrybos eilėraščių.

IŠTIKIMA SKAPIŠKĖNAMS

Kaip pareiginga ir mieliau bendradarbiaujanti autorė, V. Jankausko paminėta ir istorikė, humanitarinių mokslų daktarė Aldona Vasiliauskienė. Ji ištikima skapiškėnams ir vis suranda naujų temų. Šį kartą publikuojamas jos straipsnis apie Puroną giminę.

Taigi tą dieną neatsitiktinai grojo gitara, akordeonu ir dainavo Kazimieras ir Povilas Puronai. Dainos tekstai, pasak Kazimiero, sukurti jų pusserės Gerdos Jankevičiūtės.

Renginio dalyviams A. Vasiliauskienė papasakojo, ką įdomaus galima

patatyti Skapiškyje, ir apie tai, ką rašo savo straipsnyje apie Puronus.

„Prie straipsnio yra 33 nuotraukos. Už jas dėkoju V. Jankauskui. Rašydama, grupuodama informaciją rėmiausi ir istoriko A. Totorio darbais, ir V. Jankausko tyrinėjimais. Nuolat konsultavausi su Kazimieru ir Povilu Purotais, Kazimiero žmona Laine. Be jų paramos nebūtų buvęs šio straipsnio. Tai pasakojimas apie gražią lietuvišką šeimą, iškentusią Sibiro tremtį, sunkiomis sąlygomis užauginusią gausią šeimą. Kazimieras ir Povilas tos šeimos palikuonys, gyvenantys Skapiškyje.“

Kazimiero ir Lainės sodyba Skapiškyje yra savotiškas muziejus. Čia yra kampelis, skirtas rėtiems, įdomiems eksponatams. Lainė mėniskai tvarko kumigų kapus šventoriuje. Augina gėles. Kepa išskirtinio skonio tortus“, – taip pristatė savo straipsnį autorė.

TRAUKIA SENELIŲ KRAŠTAS

Panevėžietis Laimutis Žalys, buvęs fizikos mokytojas, kraštotyrininkas, almanachui parąšė straipsnį „Mokytojas iš Puponių“ apie savo tėvą Juozą Žalį, dirbusį kurį laiką Subačiuje.

„Mano tėvelis buvo gimęs Puponyse. Didžiuojuosi, kad jis kupiškėnas. Pravažiuoju vis pro Puponis. Dabar ten gyvena mano tetos vaikaičių šeima.“

Didesnė tėvelio gyvenimo da-

lis prabėgo Pušalote. Iš ten kilusi mano mama. Ten ir aš gimiau. Kraštotyra susidomėjau Lietuvai atkūrus nepriklausomybę. Parašiau apie Kaubariškio kaimą, kurio nederlingos žemės buvo atiduotos sodininkams. Šio darbo imtis prikalbino mano kaimynę, buvusi mokinė. Noras rašyti kyla tada, kai pamatau namus juodomis langų skylėmis. Daug tokių apleistų sodybų Karsakiškio apylinkėse. Norisi tuos kaimus aprašyti ir kažką palikti istorijai.

Žinau, kad apie Puponis yra daug prirašyta, bet ir aš esu parašęs apie Puponių apylinkes. Nors esu gimęs Pušalote, bet mane tebeatraukia Kupiškio kraštas“, – prisipažino svečias.

PAGARBA IŠĖJUSIEMS

Pernai į Anapilį išėjo nemažai garbių kupiškėnų, tad almanache skirta vietos ir nekrologams. Kupiškio etnografo muziejaus istorikė Aušra Jonušytė rubrikai „In memoriam“ parąšė prisiminimus apie Kupiškio etnografo muziejaus direktorių šviesaus atminimo Algimantą Jasaitį.

„Buvo didelė garbė prisiminti mano pirmą muziejaus vadovą A. Jasaitį. Taip sutapo, kad 1987 metais jis pradėjo ten dirbti ir netrukus priėmė ir mane į darbą. Buvau dar studentė. Darbo specifikos nežinojau.“

Nebuvo tada dar kompiuterių. Pastebėjau, kad A. Jasaitis mokėjo

informaciją susirinkti iš įvairiausių spaudos šaltinių ir parašyti straipsnį.

Rašė apie kultūrą, istoriją, paveldą. Mėgo fotografuoti. Dar pamenu, kad jis dažniausiai vesdavo renginius, kurie vykdavo muziejuje. Mes, darbuotojos, to daryti labai nenorėdavome. Atrodė, kad nesugebėsime. Tai jis, kaip įstaigos direktorius, apsiimdavo šį darbą. Už jo mes jautėmės kaip už mūro.“

A. Jasaitis rašė dienoraštį. Nekrologe stengiausi akcentuoti tai, kas jam buvo svarbiausia. Labai gaila, kad nepavyko jo pakalbinti paskutiniais gyvenimo metais. Galima būtų ką nors plačiau papasakoti, jei gerbiama Pulcherija Jasaitienė kai ką dar parodytų“, – kalbėjo A. Jonušytė.

L. Matiukaitė priminė, kad Kupiškio viešosios bibliotekos interneto svetainėje yra įrašytas paskutinis interviu su A. Jasaičiu.

Naują almanachą „Kupiškis“ buvo galima įsigyti per renginį.

KAIP STRAIPSNIS VIRTO KNYGELE

L. Matiukaitė, prieš pristatydamą knygos apie Kupreliškių autorę A. Mikulionienę, paaiškino, kad V. Jankauskas Kupiškio kraštui priskiria pagal tarmę ir Kupreliškių, kuris pagal dabartinį šalies administracinį suskirstymą priklauso Biržų rajonui. Kad taip yra, įrodė ir knygelės autorė, prabilusi gražia kupiškėnų tarme.

Almanacho „Kupiškis 2021“ autoriai su svečiais ir sveikintojais.